

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.КАРАЗИНА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Особливості партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках»

Студента 4 курсу групи ПС-43

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Психологія»
за спеціальністю 053 – ПСИХОЛОГІЯ

Юдіна Михайла Олексійовича

Науковий керівник: кандидат психологічних
наук, доцент кафедри психологічного
консультування і психотерапії

Харченко А. О.

Чотирьохрівнева шкала оцінювання _____

Кількість балів: _____

Члени комісії: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

—(підпис) —(прізвище та ініціали)

—(підпис) —(прізвище та ініціали)

м. Харків 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН У ЧОЛОВІКІВ	6
1.1. Сутність партнерських відносин	6
1.2. Фактори формування якості партнерських відносин	8
1.3. Результати досліджень особливостей партнерських відносин у чоловіків, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках	10
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН У ЧОЛОВІКІВ РАННЬОЇ ЗРІЛОСТІ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ДОВГОТРИВАЛИХ НЕЗАРЕЄСТРОВАНИХ СТОСУНКАХ	15
2.1. Мета та завдання дослідження	15
2.2. Характеристика вибірки	16
2.3. Характеристика методів дослідження	16
2.4. Результати дослідження особливостей міжособистісних відносин	18
2.5. Результати дослідження особливостей задоволеності стосунками	23
2.6. Результати дослідження особливостей типів прив'язаності	26
2.7. Результати дослідження особливостей міжособистісної залежності	30
2.8. Особливості партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках	34
Висновки до Розділу 2	42
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
АНОТАЦІЯ	49
	51

ВСТУП

Взаємовідносини партнерів відіграють ключову роль у психологічному становленні особистості, особливо в період ранньої дорослості, коли активно формуються життєві пріоритети, соціальні ролі та емоційна зрілість. У сучасному соціальному середовищі відзначається зростання кількості тривалих стосунків без офіційної реєстрації, що відображає зрушення в традиційних поглядах на шлюб і сімейні цінності. Особливо це стосується чоловіків у ранньому дорослому віці, які в таких партнерствах виявляють унікальні моделі поведінки, способи ухвалення рішень та особливості взаємодії, що відрізняються від класичних форм сімейних відносин.

Актуальність вивчення психологічних характеристик цієї групи чоловіків зумовлена необхідністю зрозуміти причини вибору незареєстрованих стосунків, ступінь їхньої емоційної прив'язаності та механізми підтримання стосунків без офіційного оформлення шлюбу. Важливим аспектом є вплив таких стосунків на особистісний розвиток, стійкість партнерства та довготривалу задоволеність спільним життям.

Для комплексного аналізу соціально-психологічних чинників, що впливають на вибір незареєстрованих форм партнерства, необхідно враховувати широкий спектр чинників - від індивідуальних рис особистості та типу прив'язаності до економічних умов і культурних традицій. Глибоке дослідження цієї теми сприяє не тільки розширенню розуміння чоловічого погляду на подібні стосунки, а й розробленню практичних рекомендацій для поліпшення гармонії в партнерстві та ефективного подолання проблем, що виникають.

Об'єкт дослідження: партнерські відносини у чоловіків.

Предмет дослідження: особливості партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

Мета дослідження: Дослідити специфіку партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

Завдання дослідження:

1. Вивчити теоретичні підходи до розуміння особливостей партнерських відносин у чоловіків, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

2. Дослідити особливості міжособистісних відносин та міжособистісної залежності у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках

3. Виявити рівень задоволеності стосунками у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках

4. Визначити типи прив'язаності у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках

5. Дослідити особливості досвіду близьких стосунків у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках

6. Визначити особливості партнерських відносин у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках

Гіпотеза дослідження: припускається, що чоловіки, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках, мають вищий рівень міжособистісної залежності та задоволеності стосунками, а також схильні до типів міжособистісних стосунків «підпорядкований», «залежний», «доброзичливий» і демонструють вищий рівень надійної прив'язаності порівняно з чоловіками у недовготривалих незареєстрованих стосунках та зареєстрованих шлюбах.

Вибірка досліджуваних складається із 50 осіб, котрі розподілені на 2 основні групи: 1 група - 25 чоловіків, котрі знаходяться в довготривалих незареєстрованих стосунках (більше 3 років), 2 група – 25 чоловіків, котрі знаходяться в недовготривалих незареєстрованих стосунках (менше 3х років).

До контрольної групи відносяться 25 чоловіків, котрі знаходяться у зареєстрованих стосунках, тобто мають офіційну дружину.

Методики дослідження:

1. Методика діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі
2. Методика задоволеності стосунками Д, Бернс
3. Методика вивчення типу прив'язаності А.Чен
4. Методика міжособистісної залежності Р.Хіршеферд

Математичні методи дослідження:

- Факторний аналіз
- Дисперсійний аналіз

Практична значимість дослідження: Результати дослідження можуть бути використані у роботі практичних психологів, сімейних консультантів, психотерапевтів. Отримані дані дозволяють краще зрозуміти специфіку таких партнерських відносин, рівень задоволеності ними, характер прив'язаності та залежності у стосунках, що дає змогу розробити рекомендації для покращення якості стосунків та профілактики емоційного вигорання або конфліктів у парах. Також результати можуть бути використані для створення програм психологічної просвіти для молодих чоловіків, спрямованих на формування усвідомленого ставлення до незареєстрованих стосунків, зміцнення навичок конструктивної комунікації, підвищення рівня емоційної компетентності та гармонізації стосунків.

РОЗДІЛІ. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН У ЧОЛОВІКІВ

1.1. Сутність партнерських відносин

Партнерські взаємовідносини відіграють значущу роль у соціальному та психологічному розвитку індивіда. Вони охоплюють як особисті, так і професійні зв'язки між людьми, що будуються на базі довіри, взаємної поваги, схожих інтересів і ціннісних орієнтирів. У цьому плані особливо важливо розглянути сутнісні характеристики партнерства, а також чинники, які сприяють його виникненню і зміцненню.

Партнерські відносини - це взаємодія між людьми або колективами, заснована на принципах рівності, спільної мети та спільних зусиллях для досягнення бажаних результатів.

Згідно з класичним визначенням Ф. Тейлора, партнерство передбачає рівномірний розподіл відповідальності та активне залучення всіх учасників до процесу ухвалення рішень. Така форма співпраці можлива в різних сферах - від бізнесу і наукових проєктів до особистого життя, де кожен партнер робить свій значущий внесок у досягнення спільних завдань [3].

На думку українського психолога Ю. В. Нечипоренка, в основі партнерських стосунків лежать взаєморозуміння та почуття відповідальності за спільне майбутнє. Його дослідження показують, що партнерство сприяє розвитку особистості та підтримці одне одного в умовах соціального тиску та нестабільності [14].

Формування партнерських відносин зумовлене низкою чинників, до числа яких належать:

- Комунікація - фундамент будь-якої взаємодії. Американський психолог Д. Готтман, відомий своїми працями з сімейної психології, підкреслює, що ефективне спілкування - ключ до створення гармонійних

партнерств [23]. Важливими є такі якості, як відкритість, уміння слухати та розуміння співрозмовника.

- Емоційний інтелект, введений у науковий обіг Д. Голманом, є суттєвим елементом партнерських відносин. Це здатність усвідомлювати та регулювати власні емоції, а також відчувати емоційний стан іншої людини, що сприяє створенню атмосфери емпатії та взаємного розуміння.

- Збіг ціннісних орієнтирів - важливий чинник, що формує основу партнерства. Е. Еріксон у своїх дослідженнях розвитку особистості наголошував на необхідності наявності спільних цінностей для підтримання здорових і стійких стосунків [10].

- Психологічну сумісність розглядають як ключовий елемент успішного партнерства. Згідно з теорією трикутної любові Р. Стрнберга, саме поєднання інтимності, пристрасності та прив'язаності забезпечує довготривалість і міцність стосунків [26].

- Довіра виступає наріжним каменем партнерських стосунків, забезпечуючи стабільність і підтримку в складних життєвих ситуаціях. Соціальний дослідник Б. Шаффер зазначає, що саме довіра лежить в основі емоційної підтримки, необхідної для ефективного функціонування партнерства [24].

Крім того, саме взаємна підтримка, готовність іти на компроміси та здатність враховувати інтереси одне одного відіграють ключову роль у зміцненні партнерських зв'язків і сприяють їхньому стабільному й довготривалому розвитку, створюючи підґрунтя для взаємної довіри та гармонійного співробітництва.

Зрештою, партнерські відносини являють собою складний і багатогранний процес, що вимагає від учасників високого рівня емоційного інтелекту, комунікативних умінь, психологічної сумісності та довіри.

Основу успішного партнерства складають такі елементи, як спільні цінності, емоційна підтримка та гнучкість в адаптації до змін. Розуміння та

розвиток цих аспектів є важливими не лише в особистій, а й у професійній сфері, де партнерство відіграє важливу роль для загального розвитку та успіху.

1.2. Фактори формування якості партнерських відносин

Психологічне благополуччя, емоційна стабільність і формування самоідентичності людини тісно пов'язані з партнерськими стосунками, які є основним видом соціальної взаємодії. Їхній розвиток визначається комплексом внутрішніх і зовнішніх чинників: особистісними рисами, стилем прив'язаності, комунікативними навичками та соціокультурним контекстом. Аналіз цих чинників допомагає виявити, які механізми лежать в основі підтримання партнерських зв'язків і що сприяє їхній стійкості або, навпаки, спричиняє конфлікти.

Одним із найважливіших чинників, що визначають якість партнерства, виступає стиль прив'язаності - психологічний патерн, який закладається в дитячому віці і впливає на дорослі міжособистісні стосунки. Згідно з дослідженнями Б. Шейвера, люди з безпечним стилем прив'язаності, завдяки здатності відкрито висловлювати емоції та будувати довірливі стосунки, схильні до більш гармонійних і стабільних партнерських зв'язків [24]. Водночас особи з тривожним або таким, що уникає, стилем прив'язаності частіше стикаються з перешкодами в підтримці тривалих стосунків, що проявляються у почуттях невпевненості, ревнощів та емоційного відчуження [20]. Таким чином, саме стиль прив'язаності задає фундамент для глибини емоційної взаємодії, а також впливає на сприйняття і способи вирішення конфліктних ситуацій.

Ще одним значущим елементом, що впливає на якість стосунків, є рівень емоційного інтелекту. На думку С. Васильєвої, здатність розпізнавати та керувати власними емоціями, а також адекватно сприймати емоційний стан партнера безпосередньо пов'язана із задоволеністю стосунками [3]. Пари з розвиненим емоційним інтелектом ефективніше справляються з

комунікаційними труднощами, тоді як низький рівень цієї навички призводить до частих непорозумінь, конфліктів і напруженості в спілкуванні. Це особливо критично в незареєстрованих тривалих стосунках, де немає формальних зобов'язань, а зв'язок будується переважно на взаємній довірі та адаптивності до емоційних потреб одне одного.

Навички спілкування посідають ключове місце в забезпеченні стабільності партнерства. С. І. Сінгаєвська та Н. Осауленко вказують, що успішні стосунки залежать від уміння партнерів висловлювати свої почуття, уважно слухати та вирішувати конфлікти через конструктивний діалог. Нестача комунікативної компетентності може призводити до частих непорозумінь, відчуття недооціненості та навіть відчуження, що негативно позначається на якості взаємодії. Тому ефективне спілкування розглядають як необхідну умову для підтримання здорових стосунків, особливо в періоди криз і змін [16].

На якість партнерських відносин впливають також соціальні та культурні норми, а також економічні умови. Дослідження К.К. Борща показують, що очікування суспільства, традиції та соціальні стандарти накладають певні рамки на поведінку партнерів, що можуть як зміцнювати стосунки, так і породжувати внутрішні конфлікти між індивідуальними потребами та соціальним тиском. У патріархальних культурах суворість ролей чоловіків і жінок часто знижує гнучкість партнерських стосунків і призводить до напруженості в разі невідповідності цим очікуванням. Навпаки, у більш ліберальних суспільствах, де цінується рівноправність, розвивається взаємна повага та емоційна підтримка [2].

Економічні умови також мають сильний вплив на стабільність зв'язків. За результатами досліджень А. Фуштей, фінансова самостійність партнерів сприяє більшій задоволеності стосунками, знижуючи ймовірність конфліктів, пов'язаних із розподілом матеріальних ресурсів і фінансовою залежністю. Водночас економічна нестабільність часто стає причиною напруженості,

особливо якщо один із партнерів відчуває несправедливість у розподілі внеску в загальний добробут [19].

Ще одним критично важливим аспектом тривалих стосунків є збіг життєвих цінностей та очікувань. Як зазначає Г.В. Пиріг, пари, які поділяють спільні погляди на такі важливі сфери, як кар'єра, сімейні обов'язки, виховання дітей та особистісний розвиток, частіше демонструють високий рівень задоволеності партнерством. Навпаки, серйозні розбіжності в цих питаннях сприяють виникненню конфліктів і поступовому емоційному дистанціюванню [15].

Таким чином, якість і формування партнерських стосунків зумовлені складним переплетенням особистісних характеристик, комунікативних умінь, соціальних і культурних впливів, а також економічних чинників. Ключовими елементами, що сприяють гармонії та стабільності, виступають стиль прихильності, емоційний інтелект, комунікативні навички та узгодженість цінностей. Водночас зовнішні умови - соціальні норми та економічна ситуація - можуть посилювати або послаблювати ці взаємозв'язки, впливаючи на загальне задоволення партнерів спільним життям [2].

1.3 Результати досліджень особливостей партнерських відносин у чоловіків, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

Довготривалі незареєстровані стосунки являють собою одну з актуальних форм партнерських зв'язків у сучасному суспільстві. Для них характерна стабільність та емоційна залученість учасників, при цьому відсутнє юридичне оформлення. Тоді як традиційний шлюб тривалий час вважався основною формою тривалого партнерства, соціальні трансформації, економічні умови та індивідуальні особливості сприяли зростанню популярності альтернативних моделей стосунків. Чоловіки, які обирають незареєстровані довгострокові союзи, демонструють розмаїття мотивацій,

емоційних особливостей і моделей поведінки, що потребує детальнішого аналізу цього феномена.

Одним із центральних аспектів таких стосунків є мотивація їхнього вибору. Згідно з дослідженнями І. Титаренко, багато чоловіків розглядають незареєстровані стосунки як спосіб перевірки сумісності з партнеркою перед можливим вступом в офіційний шлюб. Суттєву роль відіграє і страх перед юридичними та фінансовими зобов'язаннями, особливо якщо в чоловіка був негативний досвід розлучення або він спостерігав конфліктні сімейні ситуації в батьківській родині. Крім того, прагнення до свободи та збереження незалежності часто виступає ключовим чинником, що спонукає до вибору такої форми партнерства [17].

Особливу увагу приділяють рівню задоволеності стосунками серед чоловіків, які перебувають у довгострокових незареєстрованих союзах. За даними Васильєвої С., ступінь щастя в таких парах багато в чому визначається узгодженістю очікувань між партнерами. Якщо обидва учасники сприймають незареєстровані стосунки як рівноправний союз співжиття, це сприяє більшій емоційній стабільності та взаємній підтримці. Однак ситуації, коли один із партнерів прагне офіційного шлюбу, а інший уникає його, часто провокують конфлікти, відчуття невизначеності та емоційне напруження [3].

Психологічні характеристики чоловіків, які віддають перевагу незареєстрованим довгостроковим стосункам, можуть істотно відрізнятися залежно від їхнього стилю прив'язаності. Дослідження Б. Шейвера показують, що власники безпечного стилю прив'язаності більш схильні до стабільних і гармонійних стосунків незалежно від їхнього юридичного статусу. Водночас чоловіки зі стилем прихильності, що уникає, можуть сприймати незареєстровані союзи як можливість зберегти особисту автономію і знизити ризик емоційної залежності. Це проявляється в уникненні серйозних розмов про майбутнє і бажанні підтримувати певну дистанцію у стосунках [24].

Не менш важливу роль у тривалості таких стосунків відіграють соціальні та культурні умови. На думку К.К. Борща, у суспільствах із

традиційними цінностями незареєстровані стосунки часто розглядаються як менш надійні або тимчасові. Чоловіки в таких культурних контекстах зазнають тиску з боку сім'ї та оточуючого суспільства, що викликає внутрішні сумніви з приводу перспектив таких зв'язків. Водночас у більш ліберальних суспільствах незареєстровані стосунки визнають як рівноправну альтернативу шлюбу, що дає змогу партнерам самостійно визначати формат своїх стосунків [2].

Економічна стабільність також має значний вплив на стійкість незареєстрованих довгострокових стосунків. Як показує дослідження А. Фуштя, чоловіки зі стійким фінансовим становищем рідше сприймають офіційний шлюб як необхідну умову для забезпечення безпеки союзу. Вони частіше схильні розглядати партнерство як рівноправний союз, у якому відсутність юридичних зобов'язань не відіграє вирішальної ролі. На противагу цьому, фінансова нестабільність здатна створювати додаткову напругу, особливо якщо один із партнерів відчуває матеріальну залежність від іншого [19].

Важливим аспектом є також питання тривалості незареєстрованих стосунків та зміни мотивації чоловіків з плином часу. Дослідження Г.В. Пирого показують, що на початкових етапах такі стосунки сприймаються як комфортні та відкриті для змін. Проте з плином часу очікування партнерів можуть змінюватися, і в деяких чоловіків з'являється бажання бачити офіційний шлюб як наступний етап розвитку союзу. Особливо це актуально для тих, хто планує народження дітей або потребує ширшої соціальної підтримки [15].

Підсумком є те, що довготривалі незареєстровані стосунки у чоловіків являють собою складне багатофакторне явище, яке визначається взаємодією особистісних, соціальних та економічних чинників. Головними причинами вибору цієї форми партнерства виступають прагнення зберегти автономію, небажання брати юридичні зобов'язання або бажання перевірити сумісність із партнеркою. Рівень задоволеності цими стосунками залежить від узгодженості

очікувань, стилю прив'язаності та впливу соціальних норм. Фінансова стабільність додатково впливає на комфорт партнерів та їхні можливості планувати спільне майбутнє. Зміни в тривалості та якості таких стосунків можуть бути спричинені особистісним розвитком, соціальним тиском і життєвими пріоритетами, що змінюються [2].

Висновки до Розділу 1

1. Було встановлено, що партнерські стосунки являють собою складне і багатовимірне явище, яке визначається не тільки юридичним або формальним статусом, а й ступенем емоційної близькості, психологічної сумісності та рівнем комунікативних умінь учасників. Ключовими факторами, що впливають на якість взаємодії в партнерстві, є довіра, емоційна підтримка, збіг цінностей і вміння конструктивно розв'язувати конфлікти.

2. Визначено, що якість партнерських зв'язків значною мірою залежить від індивідуального стилю прихильності, розвитку емоційного інтелекту, комунікативних навичок, а також від ступеня узгодженості життєвих установок партнерів. При цьому соціокультурні та економічні умови здатні як сприяти зміцненню стосунків, так і створювати певні складнощі. Фінансова самостійність партнерів сприяє встановленню рівноправності, а збіг очікувань - стабільності та задоволеності у стосунках.

3. Встановлено, що довготривалі незареєстровані стосунки у чоловіків часто зумовлені бажанням зберегти особисту автономію, уникненням юридичних зобов'язань або необхідністю перевірити сумісність із партнеркою. Ступінь задоволеності цими стосунками визначається рівнем узгодженості очікувань, типом прив'язаності та фінансовою стабільністю. Соціальний тиск здатен впливати на ставлення до офіційного шлюбу, а тривалість таких стосунків формується залежно від змін потреб і пріоритетів партнерів.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН У ЧОЛОВІКІВ РАННЬОЇ ЗРІЛОСТІ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ДОВГОТРИВАЛИХ НЕЗАРЕЄСТРОВАНИХ СТОСУНКАХ

2.1. Мета та завдання дослідження

Мета дослідження - дослідити специфіку партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

Завдання дослідження:

1. Дослідити особливості міжособистісних відносин та міжособистісної залежності у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках
2. Виявити рівень задоволеності стосунками у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках
3. Дослідити досвід близьких та типи прив'язаності стосунків у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках
4. Визначити особливості партнерських відносин у чоловіків, котрі перебувають у незареєстрованих стосунках

Гіпотеза дослідження: припускається, що чоловіки, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках, мають вищий рівень міжособистісної залежності та задоволеності стосунками, а також схильні до типів міжособистісних стосунків «підпорядкований», «залежний», «добррозичливий» і демонструють вищий рівень надійної прив'язаності порівняно з чоловіками у недовготривалих незареєстрованих стосунках та зареєстрованих шлюбах.

2.2. Характеристика вибірки

У дослідженні взяли участь 75 чоловіків ранньої зрілості віком від 23 до 27 років. Усі респонденти проживають у різних містах України. Опитування проводилось у режимі онлайн з використанням Google-форм, що забезпечило зручність участі.

Вибірка досліджуваних була поділена на три групи:

- 1) Перша експериментальна група — 25 чоловіків, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках (тривалістю більше 3 років);
- 2) Друга експериментальна група — 25 чоловіків, які перебувають у недовготривалих незареєстрованих стосунках (тривалістю менше 3 років);
- 3) Контрольна група — 25 чоловіків, які перебувають у зареєстрованих офіційних шлюбах.

Такий поділ дозволяє порівняти особливості партнерських відносин у чоловіків із різним досвідом та рівнем офіційності стосунків.

2.3. Характеристика методів дослідження

Для досягнення поставленої мети та завдань нами були використані наступні методики дослідження:

1. Методика діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі – дана методика направлена на вивчення особистістю особливостей власного «Я» та «ідеального Я», а також особливостей міжособистісних відносин. Методика дозволяє вивчити домінуючий тип ставлення до інших. Методика дає можливість виявити особливості таких типів міжособистісних стосунків:

- Авторитарний
- Егоїстичний
- Агресивний
- Підозрілий

- Підпорядкований
- Залежний
- Доброзичливий
- Альтруїстичний

2. Методика задоволеності стосунками Д, Бернс – дана методика дозволяє виявити суб’єктивне ставлення досліджуваних до стосунків, в котрих вони знаходяться. В контексті нашого дослідження це є романтичні та подружні стосунки. Методика складається з 7 питань та дає змогу визначити загальний показник задоволеності стосінками – від загальної повної задоволеності до повної незадоволеності.

3. Методика вивчення типу прив’язаності А.Чен – дана методика дозволяє виявити генералізований тип прив’язаності, а також особливості прив’язаності особистості. Методика складається із 36 питань, котрі складають дві основні шкали досліджування:

- Загальний рівень надійної прив’язаності
- Загальний рівень ненадійної прив’язаності

Окрім цього в ході проведення методики можливо роздивитись також особливості ненадійної прихильності, що представлена двома основними типами:

- Тривожний тип прив’язаності
- Уникаючий тип прив’язаності

4. Методика міжособистісної залежності Р.Хіршеферд – дана методика направлена на вивчення схильності до залежності особистості в контексті міжособистісних відносин. В контексті нашого дослідження ми вивчаємо саме схильність до залежності у романтичних чи подружніх стосунків. В ході методики окрем загального рівня міжособистісної залежності, можливо оцінити також такі аспекти залежності як:

- Емоційна опора на інших
- Невпевненість у себе

— Прагнення автономії

Для обробки отриманих результатів ми використали наступні математичні методи дослідження:

— Факторний аналіз – даний метод дозволив нам виявити структуру зв'язків між усіма елементами партнерських стосунків: міжособистісна комунікація, міжособистісна залежність, задоволеність стосунками та типом прив'язаності.

— Дисперсійний аналіз – даний метод використаний нами для порівняння трьох досліджуваних груп чоловіків за усіма аспектами дослідження, що дає змогу виявити особливості партнерських стосунків в усіх досліджуваних групах.

2.4. Результати дослідження особливостей міжособистісних відносин

Першими ми проаналізуємо результати дослідження особливості міжособистісних відносин досліджуваних чоловіків . Результати дослідження представлені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Результати дослідження особливостей міжособистісних відносин чоловіків

Шкали	I група		II група		III група	
	Середн €	Ст.відх .	Середн €	Ст.від х	Середн €	Ст.від х
Авторитарний	4,60	3,069	4,76	3,382	5,96	2,731
Егоїстичний	4,28	3,410	5,12	3,206	5,00	2,944
Агресивний	4,44	2,973	4,08	2,783	4,08	3,187
Підозрілий	5,80	4,093	7,08	3,926	5,96	4,987
Підпорядкований	10,88	1,810	4,36	2,942	9,40	1,658
Залежний	9,52	1,005	5,92	2,914	5,40	2,843
Доброзичливий	5,68	2,868	5,32	3,288	7,48	1,896
Альтруїстичний	5,64	3,546	5,20	3,674	4,96	3,335

Результати методики діагностики міжособистісних відносин дозволяють проаналізувати особливості партнерських взаємин у чоловіків раннього зрілого віку, що знаходяться у різних формах відносин.

За шкалою авторитарного стилю найвищі значення демонструють чоловіки, які перебувають у зареєстрованому шлюбі. Це може свідчити про більш виражене прагнення контролю та управління в рамках офіційних відносин.

Навпаки, в учасників, що у незареєстрованих відносинах, рівень авторитарності нижче, що, імовірно, говорить про прагнення більшої рівноправності. Такі дані можуть вказувати на тенденцію до вільних і менш ієрархічних взаємин поза офіційним шлюбом.

Показники за шкалою егоїстичного стилю є дещо вищими у чоловіків, котрі перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах. Це може свідчити про більшу зосередженість на власних інтересах та пріоритетах, що може бути пов'язане з невисоким рівнем емоційної прихильності та взаємозалежності у парі.

У чоловіків, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах та шлюбі, рівень егоцентризму в стосунках нижчий, що вказує на більшу орієнтованість на партнерство та готовність до компромісів.

Шкала агресивного стилю не продемонструвала значних відмінностей між групами, що може свідчити про те, що схильність до конфліктів та домінування не є ключовим фактором у типі відносин. Низькі показники за цією шкалою, ймовірно, відображають прагнення чоловіків раннього зрілого віку уникати відкритих конфліктів у особистих стосунках.

Найвищий рівень за підозрілим типом міжособистісних відносин зафіксовано у чоловіків, котрі перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах. Це може говорити про невпевненість у партнерці, брак довіри чи побоювання щодо зрад та нестабільності відносин.

У чоловіків, які перебувають у шлюбі, цей показник значно нижчий, що може пояснюватися більшою визначеністю та стійкістю офіційного союзу. У групі чоловіків, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, рівень підозрливості також досить виражений, але менш високий, ніж у чоловіків, що перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах, що може вказувати на відносно почуття впевненості за збереження елементів сумніву.

Показники за шкалою підпорядкованого стилю найвищі у чоловіків, які у тривалих незареєстрованих відносинах. Це може говорити про схильність поступатися партнерці та надавати їй більше простору для прийняття рішень.

У чоловіків із короткострокових незареєстрованих пар рівень підпорядкованості помітно нижчий, що, можливо, пов'язано з відсутністю чітких ролей чи небажанням адаптуватися на початкових етапах відносин.

У чоловіків, які перебувають у шлюбі, підпорядкованість також проявляється на досить високому рівні, що може відображати прагнення гармонізації та компромісів у сімейному житті.

За шкалою залежного типу найвищі значення відзначаються у чоловіків у тривалих незареєстрованих відносинах. Це може свідчити про їхню сильну емоційну прив'язаність до партнерки, потребу у підтримці та прагнення до стійкості у взаєминах.

У групі чоловіків, які перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах, рівень залежності значно нижчий, що може вказувати на велику самостійність або обмежену емоційну залученість.

У чоловіків, які перебувають в офіційному шлюбі, також спостерігаються порівняно низькі показники залежності, що може бути пов'язане з вже досягнутою стабільністю та відсутністю необхідності демонструвати підвищену залежність від партнерки.

Найбільший рівень доброзичливості спостерігається у чоловіків, які перебувають у шлюбі. Це може говорити про їхнє прагнення до гармонійних взаємин, підтримки та взаємної довіри.

У чоловіків у незареєстрованих відносинах цей показник нижче, що може відбивати велику стриманість чи обережність у встановленні близькості.

У той же час, шкала альтруїзму не демонструє виражених відмінностей між групами, що дозволяє припустити, що схильність до самопожертви у відносинах визначається не так формальним статусом, скільки індивідуально-особистісними характеристиками чоловіків.

Таким чином, за результатами дослідження ми можемо побачити, що чоловіки, які перебувають у шлюбі, виявляють більш високий рівень авторитарності, доброзичливості та помірну підпорядкованість, що може говорити про більшу структурованість та відповідальність у відносинах. Чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих стосунках, характеризуються високим рівнем залежності та підпорядкованості, що може відображати їхню глибоку емоційну залученість та прагнення до стабільності. У той же час учасники, які перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах, демонструють вищі показники підозрливості та егоцентризму, що може свідчити про брак довіри та домінування власних інтересів на початкових етапах взаємодії.

Для підтвердження наявних достовірних відмінностей між типами міжособистісних відносин нами було проведено дисперсійний аналіз показників, результати котрого відображені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Результати дисперсійного аналізу за типом міжособистісних відносин

Шкали	SS	MS	F	p
Авторитарний	27,63	13,81	1,463	0,238
Егоїстичний	10,32	5,16	0,506	0,604
Агресивний	2,16	1,08	0,121	0,886
Підозрливий	24,32	12,16	0,639	0,530
Підпорядкований	584,19	292,09	59,678*	0,000
Залежний	251,71	125,85	21,468*	0,000
Доброзичливий	66,96	33,48	4,438*	0,015
Альтруїстичний	5,95	2,97	0,239	0,787

Примітка: * - значимі результати при $p \leq 0.05$; SS – сума квадратів; MS – середнє

Результати застосування методики Т. Лірі для діагностики міжособистісних відносин виявили певні відмінності між чоловіками, які перебувають у тривалих та короткострокових незареєстрованих відносинах, а також у офіційному шлюбі.

Підвищені значення за шкалою підпорядкованості у чоловіків у довготривалих незареєстрованих стосунках та у шлюбі вказують на схильність дотримуватися рішень партнерки, уникати конфліктів і прагнути відповідати її очікуванням.

В свою чергу чоловіки у недовготривалих незареєстрованих стосунках демонструють помітно меншу підпорядкованість, що може говорити про їхнє прагнення незалежності та готовності відстоювати власну позицію.

Подібна картина спостерігається й у контексті залежності. Чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, демонструють більш виражену емоційну залежність порівняно з представниками інших двох груп. Це може свідчити про більшу потребу у підтримці з боку партнерки та про знижену схильність до прийняття самостійних рішень.

Значні відмінності виявлено також за шкалою доброзичливості. Найвищі значення зафіксовані у чоловіків, які перебувають в офіційному шлюбі, що може вказувати на їхню велику відкритість до співпраці, прагнення компромісів та збереження теплих емоційних зв'язків з партнеркою. Водночас у чоловіків у незареєстрованих відносинах, як короткострокових, так і тривалих, рівень доброзичливості виявився нижчим, що може відображати більш стриману чи дистанційовану поведінку у відносинах.

Таким чином можна відзначити, що статистично достовірні відмінності за шкалами підпорядкування, залежності та доброзичливості вказують на наявність різних моделей поведінки та емоційного реагування у чоловіків залежно від типу їхніх партнерських відносин.

Тривалі незареєстровані відносини характеризуються підвищеною емоційною залученістю та схильністю до підпорядкування, короткострокові

незареєстровані відносини – більшою автономією, а зареєстровані шлюби – вираженою доброзичливістю та прагненням до гармонії у відносинах.

2.5. Результати дослідження особливостей задоволеності стосунками

Наступними ми розглянемо рівневі особливості задоволеності стосунками у досліджуваних чоловіків, що мають довготривалі та недовготривалі незареєстровані стосунки, а також знаходяться у шлюбі. Результати дослідження представлені нами на рисунку 2.1.

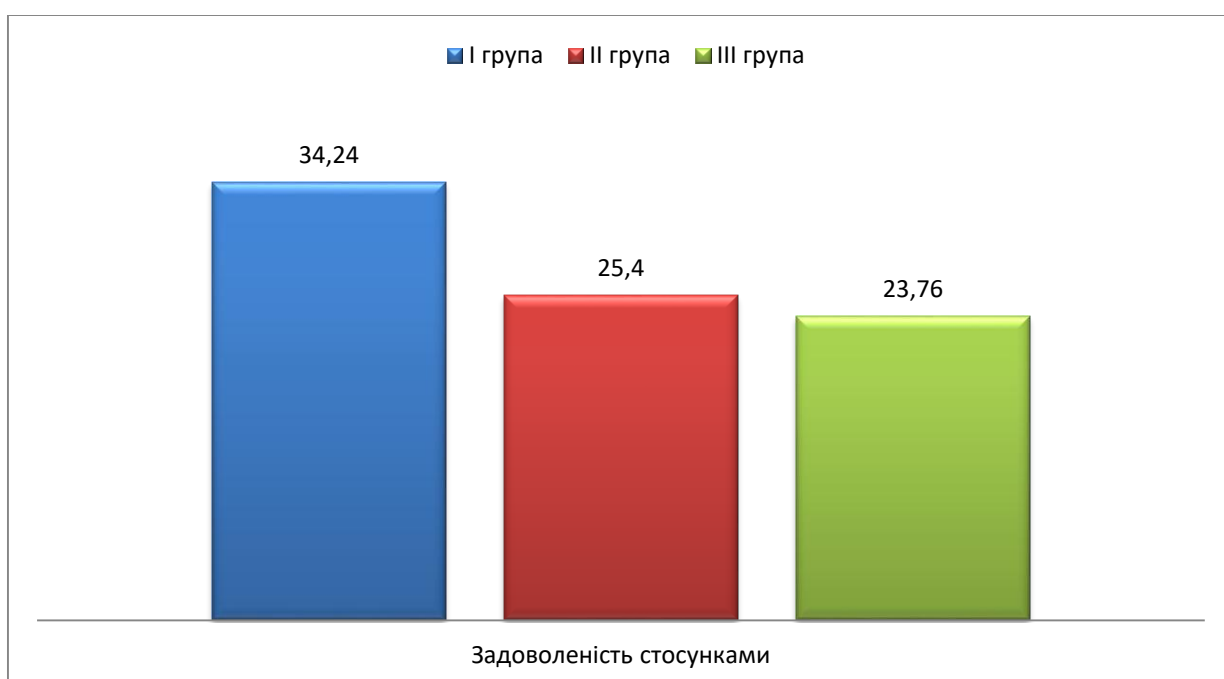

Рисунок 2.1. результати дослідження рівня задоволеності стосунками у чоловіків

Аналіз результатів за шкалою задоволеності відносинами показує, що ступінь задоволеності істотно варіюється залежно від тривалості та офіційного статусу стосунків.

Найвищий середній рівень задоволеності відзначається у чоловіків, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, що може говорити про високий ступінь емоційного залучення, комфортну взаємодію з партнеркою та

мінімальний рівень конфліктності. Ймовірно, це може бути пов'язано з тим, що такі відносини є результатом усвідомленого вибору без тиску ззовні та без зобов'язань, притаманних офіційному шлюбу.

Досліджувані чоловіки, які перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах, продемонстрували значно нижчий рівень задоволеності. Це може бути пов'язано з періодом «притирання», в ході якого ще не сформовано стійку довіру та взаєморозуміння, або ж із певними сумнівами щодо майбутнього цих відносин. У таких парах може відчуватися невизначеність, якщо очікування одного з партнерів не збігаються з реальністю чи відносини вимагають більшого емоційного ресурсу.

Найменший показник задоволеності зафіксовано серед чоловіків, які перебувають у зареєстрованому шлюбі. Це пояснюватиметься тим, що офіційний статус відносин нерідко супроводжується підвищеною відповідальністю, зобов'язаннями та рутинністю, що здатне знижувати емоційне задоволення. Крім того, подружні відносини частіше стикаються з побутовими труднощами, питаннями поділу обов'язків та фінансовими питаннями, що також може негативно позначатися на загальному сприйнятті відносин.

Таким чином, отримані дані свідчать про те, що чоловіки найбільший комфорт і задоволення знаходять у тривалих, але неофіційних відносинах, тоді як короткострокові зв'язки та офіційний шлюб асоціюються з нижчим рівнем задоволеності, що, ймовірно, пов'язане з характерними для цих форм партнерства.

Порівняльний аналіз за даною методикою дослідження представлений нами у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Результати дисперсійного аналізу за рівнем задоволеності стосунками

Шкала	SS	MS	F	p
Задоволеність стосунками	1588,88	794,44	17,443*	0,000

Примітка: * - значимі результати при $p \leq 0.05$; SS – сума квадратів; MS – середнє

Результати дисперсійного аналізу підтвердили наявність достовірних відмінностей між досліджуваними групами за рівнем задоволеності стосунками.

Найвищий рівень задоволеності зафіксовано у чоловіків, які перебувають у тривалих незареєстрованих стосунках. Це може бути пов'язано з тим, що подібний формат відносин поєднує в собі близькість та емоційну прихильність до збереження особистої свободи та автономії.

У той же час, у чоловіків, які перебувають у зареєстрованих шлюбах, рівень задоволеності значно нижчий. Це може бути обумовлено високим ступенем відповідальності, необхідністю постійного компромісу, а також можливими труднощами, пов'язаними з рутиною, розподілом обов'язків та соціальним тиском.

Аналогічна ситуація спостерігається і у чоловіків, які перебувають у короткострокових незареєстрованих відносинах, що може бути пов'язане з невизначеністю майбутнього, відсутністю стійкості та недостатньою емоційною включеністю.

Таким чином ми можемо зазначити, що тривалі, але неформалізовані відносини, очевидно, створюють сприятливіші умови для емоційного благополуччя чоловіків, ніж короткострокові зв'язки чи офіційні шлюби, у яких можуть переважати зовнішні обмеження та внутрішні конфлікти.

2.6. Результати дослідження особливостей типів прив'язаності

Наступними ми проаналізуємо результати дослідження чоловіків за навними в них типами прив'язаності.

Першими в контексті даної методики ми проаналізуємо рівневі особливості за типами надійної та ненадійної прив'язаності. Результати дослідження позначені нами на рисунку 2.2.

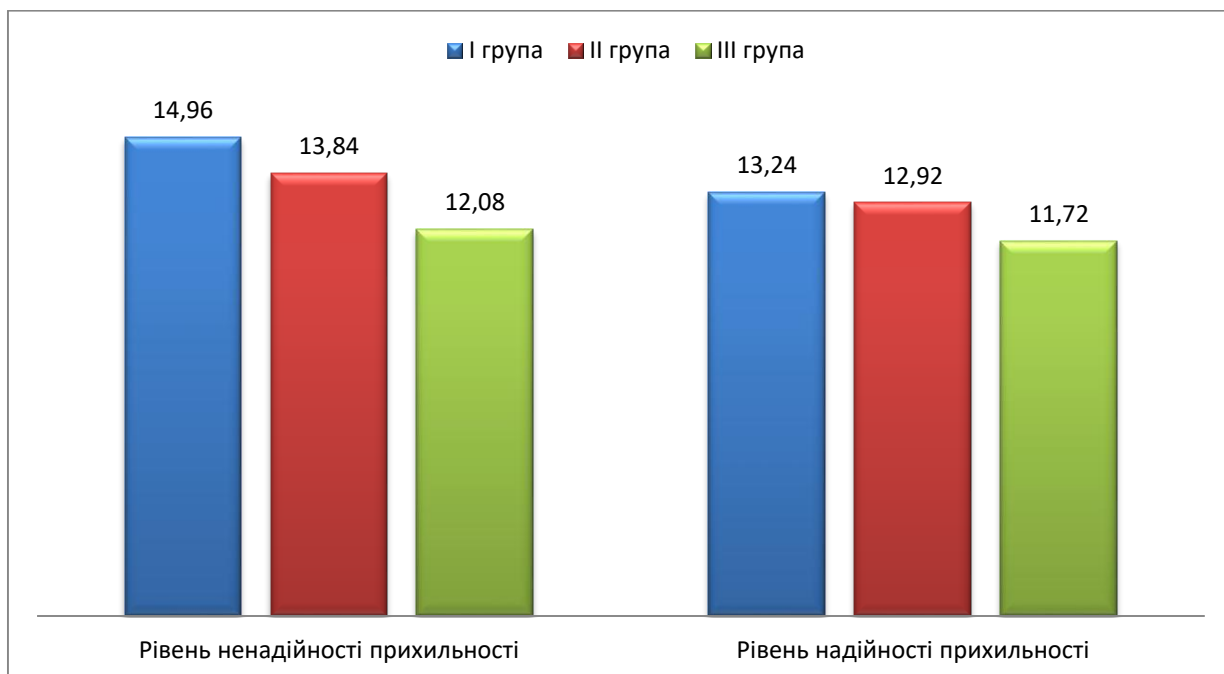

Рисунок 2.2. Результати дослідження типів прив'язаності у чоловіків

Дана методика, що спрямована на вимірювання типів уподобання, дозволяє визначити рівень надійної та ненадійної прихильності у досліджуваних чоловіків.

Надійна прив'язаність характеризується стабільними та емоційно безпечними відносинами, за яких людина відчуває впевненість та довіру до партнера. Ненадійна прихильність включає тривожний тип, пов'язаний з постійною стурбованістю через можливу втрату партнера, і уникаючий тип, що проявляється в дистанціюванні та уникненні близькості.

У групі чоловіків, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, рівень ненадійної прихильності є найвищим серед усіх груп, що вказує на можливі труднощі з емоційною стійкістю у відносинах. Це може

бути пов'язане з відчуттям невизначеності, що виникає через відсутність офіційного статусу, що ускладнює формування почуття безпеки.

При цьому рівень надійної прихильності в першій групі також досить високо виражений, що свідчить про наявність позитивних сторін взаємодії, незважаючи на неформальний характер відносин.

У чоловіків в короткострокових незареєстрованих відносинах рівень ненадійної прихильності є трохи нижчим, у порівнянні із попередньої групою, але всеж вказує на наявність емоційних труднощів, особливо за умови нестабільності союзу. У таких відносинах частіше виникають проблеми з довірою та близькістю.

Надійна прихильність у цій групі оцінюється нижче, ніж у першій групі, що може говорити про меншу стійкість та підвищену схильність до сумнівів у емоційному зв'язку при офіційних чи короткочасних відносинах.

У чоловіків, що мають зареєстрований шлюб рівень ненадійної прихильності найнижчий серед усіх груп, що вказує на стійкіший емоційний зв'язок, який може забезпечувати формалізація відносин.

Показник надійної прихильності в цій групі також найнижчий серед трьох, що може вказувати на певні складнощі у збереженні глибокого емоційного зв'язку, що виникають згодом у шлюбі або виконанні обов'язків.

Така амбівалентність результатів за всіма групами досліджуваних чоловіків, на нашу думку, може свідчити про те, що чоловіки прагнуть будувати надійні стосунки, але поряд із цим мають страх до втрати цих стосунків та деяка нестабільність, що може бути опосередкована особливостями стосунків.

Також в контексті даного дослідження варто більш детально роздивитись особливості кожного з типів ненадійної прихильності. А саме унікаючого типу та тривожного типу. Результати дослідження за даними характеристиками позначені на рисунку 2.3.

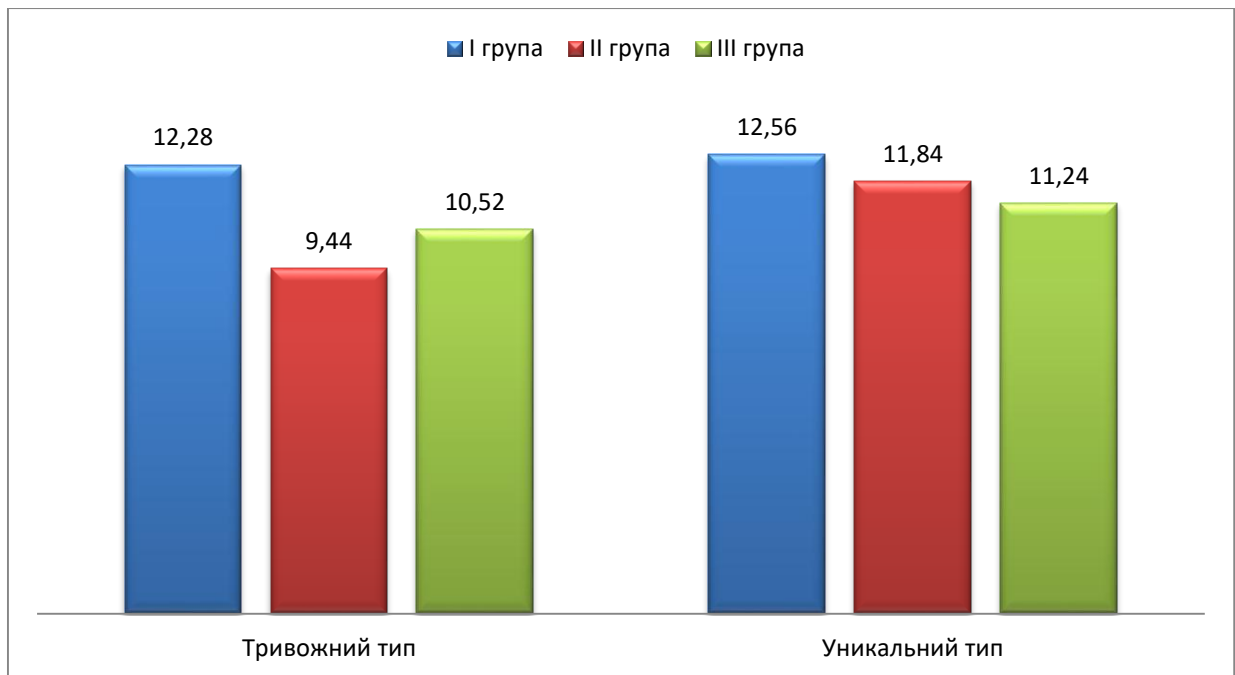

Рисунок 2.3. Результати дослідження типів ненадійної прив'язаності у чоловіків

За результатами дослідження типів ненадійної прив'язаності ми мали змогу виявити наступні особливості у досліджуваних чоловіків.

Щодо тривожного типу прив'язаності то тут ми можемо побачити, що його найвищий рівень спостерігається у чоловіків, що мають доготривалі незареєстровані стосунки, що може імовірно проявлятися у схильності до підвищеної тривожності та переживаннях щодо відносин. Така динаміка може бути пов'язана з відсутністю офіційного статусу, що викликає невпевненість у їхньому майбутньому.

У групі чоловіків у нетривалих незареєстрованих стосунках цей показник є менш вираженим, що може свідчити про більшу стійкість. У групі чоловіків, що мають офіційний шлюб рівень тривожної прихильності виражений на помірному рівні, що відбиває наявність стресу, але меншою мірою, ніж у першій групі досліджуваних чоловіків.

Стосовно унікаючого типу прихильності ми можемо побачити, що його найбільший рівень також зафіксовано також у першій групі

досліджуваних чоловіків, що говорить про прагнення чоловіків зберігати дистанцію, щоб уникнути емоційних ризиків.

У другій групі рівень також високий, що може свідчити про відстороненість, особливо у короткострокових чи нестабільних відносинах.

У третій групі цей показник менш виражений, ніж у двох попередніх групах, що говорить про більшу готовність до емоційної близькості в офіційних відносинах, хоча елементи уникнення все ж таки присутні, особливо в тривалому шлюбі.

Таким чином, тип прив'язаності значно впливає на характер відносин, залежно від їх тривалості та офіційного статусу.

Результати дисперсійного аналізу за даною методикою прелставлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Результати дисперсійного аналізу за типами прив'язаності

Шкала	SS	MS	F	p
Рівень ненадійності прихильності	105,39	52,69	1,329	0,271
Рівень надійності прихильності	32,11	16,05	0,298	0,743
Тривожний тип	102,75	51,37	1,054	0,354
Унікальний тип	21,84	10,92	0,224	0,800

Примітка: SS – сума квадратів; MS – середнє

Результати дисперсійного аналізу за даними показниками не вказують на наявність достовірно значимих відмінностей.

Відсутність значних відмінностей між трьома групами чоловіків за всіма типами прихильності вказує на те, що особливості прив'язаності, ймовірно, більшою мірою обумовлені особистісними психологічними характеристиками, ніж тривалістю чи офіційним статусом відносин.

Так, ненадійна прив'язаність може формуватися ще ранніх етапах життєвого досвіду та зберігатися незалежно від наступних партнерських зв'язків.

Подібні показники надійної прихильності у всіх групах свідчать про схожий рівень емоційної стійкості та здатності встановлювати довірчі відносини.

Відсутність відмінностей у тривожній прихильності може відобразити загальне переживання невпевненості та занепокоєння у відносинах, незалежно від їхнього формального оформлення.

Також однаковий рівень унікаючого типу прив'язаності у різних групах свідчить про подібні стратегії дистанціювання від емоційної близькості.

В цілому, ці результати дозволяють зробити висновок, що тип прив'язаності є відносно стійкою особистісною характеристикою, що фактично не залежить від зовнішніх факторів, таких як тривалість або офіційний статус партнерства.

2.7. Результати дослідження особливостей міжособистісної залежності

Наступними ми проаналізуємо результати дослідження за рівнем міжособистісної залежності у досліджуваних чоловіків, що складають пари у довготривалих та недовготривалих незареєстрованих відносинах, а також у чоловіків, що мають офіційний шлюб. Результати дослідження представлені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

**Результати дослідження особливостей міжособистісної залежності
чоловіків**

Шкали	I група		II група		III група	
	Середн є	Ст.відх .	Середн є	Ст.від х	Середн є	Ст.від х
Емоційна опора на інших	41,76	17,203	25,84	5,684	39,64	15,080
Невпевненість у себе	39,16	13,228	22,24	4,245	40,64	14,086
Прагнення автономії	34,56	12,646	20,36	3,882	35,32	11,220
Залежність	115,48	21,552	68,44	8,201	115,60	22,684

Аналіз даних за шкалою міжособистісної залежності допомагає глибше зрозуміти особливості взаємовідносин чоловіків із різних груп, їх емоційні стани та схильність до залежності від партнерок.

Шкала емоційної залежності оцінює ступінь, у якій людина спирається на емоційну підтримку з боку інших. Згідно з результатами, чоловіки, що мають тривалі незареєстровані відносини показали значно вищий середній, ніж чоловіки, що мають короткострокові відносини, і трохи вищі, ніж у чоловіків, що мають офіційний шлюб.

Це може означати, що тривалість відносин посилює емоційну залежність та посилює потребу у стабільній емоційній підтримці. У той самий час в чоловіків у короткострокових чи зареєстрованих відносинах взаємодія, імовірно, носить прагматичний характер, де емоційний компонент менш виражений, що знижує рівень залежності.

Шкала невпевненості у собі відбиває ступінь внутрішньої стійкості чоловіків у відносинах.

У групі чоловіків, що мають довготривалі незареєстровані стосунки зафіксовано високий рівень невпевненості, що може свідчити про сильну емоційну залежність.

У групі чоловіків, що мають недовготривалі незареєстровані відносини цей показник значно нижчий, що говорить про більшу впевненість чоловіків та меншу залежність у короткострокових відносинах.

У групі офіційно одружених чоловіків показник близький до рівня першої групи, що може вказувати на наявність емоційної вразливості та потребу схвалення з боку дружини, особливо враховуючи офіційність та соціальну значущість шлюбу.

Шкала прагнення автономії показує, наскільки чоловік прагне самостійності та незалежності від партнерки.

У чоловіків із першої групи спостерігається досить високий рівень автономії, що говорить про те, що навіть при тривалому зв'язку зберігається прагнення особистої свободи.

У другій групі цей показник є нижчим, що може свідчити про більшу залученість чи меншу зрілість відносин.

У третій групі досліджуваних чоловіків рівень автономії схожий із групою I, що дозволяє припустити, що чоловіки в офіційних шлюбах також прагнуть особистої незалежності, можливо, як спосіб врівноваження соціальних та емоційних обов'язків.

Шкала загальної залежності відбиває сукупний рівень емоційної, психологічної та соціальної залежності від відносин. Найбільш високі значення зафіксовані у чоловіків, що мають довготривалі незареєстровані стосунки, що говорить про виражену прихильність та залежність від партнерки у тривалих незареєстрованих відносинах.

У чоловіків що мають короткотривалі незареєстровані стосунки рівень залежності значно нижчий, що відповідає меншій глибині залученості.

У чоловіків в офіційному шлюбі значення можна порівняти з першою групою, проте трохи нижче, що може бути обумовлено різною природою формальних та неформальних відносин.

Таким чином, аналіз шкали міжособистісної залежності показує, що чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, схильні до більш вираженої емоційної залежності, невпевненості та потреби у підтримці. У той час як чоловіки, які перебувають у короткострокових відносинах та в офіційному шлюбі, демонструють більшу автономність, стійкість та менше прагнення постійної емоційної опори.

Результати дисперсійного аналізу для даної методики дослідження представлені нами у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Результати дисперсійного аналізу за рівнем міжособистісної залежності

Шкали	SS	MS	F	p
Емоційна опора на інших	3736,51	1868,25	10,087 *	0,000
Невпевненість у себе	5225,31	2612,65	20,025 *	0,000
Прагнення автономії	3550,16	1775,08	17,698 *	0,000
Залежність	36973,68	18486,84	53,004 *	0,000

Примітка: * - значимі результати при $p \leq 0.05$; SS – сума квадратів; MS – середнє

Результати дисперсійного аналізу виявили статистично значущі відмінності між досліджуваними групами за всіма чотирма шкалами міжособистісної залежності.

Найбільші відмінності спостерігаються за шкалою емоційної залежності від інших, де чоловіки, які перебувають у тривалих відносинах, демонструють значно вищий рівень емоційної прихильності до партнерки.

Це говорить про те, що для них емоційна підтримка відіграє ключову роль, і вони частіше потребують партнерської опори у стресових ситуаціях.

Навпаки, чоловіки, які знаходяться у короткочасних чи офіційних відносинах, менш залежні від емоційного контакту з партнеркою, що може вказувати на більш виражену самостійність у керуванні своїми переживаннями.

За шкалою невпевненості у собі чоловіки у довгострокових відносинах також показують вищі показники, ніж досліджувані чоловіки з інших груп. Це може пояснюватись підвищеними емоційними очікуваннями та складнощами, з якими доводиться стикатися у тривалих відносинах, що знижує внутрішню впевненість.

У короткострокових відносинах подібні складнощі можуть виникати рідше, тому чоловіки почуваються впевненіше.

В офіційних відносинах формальні рамки можуть частково знижувати рівень внутрішньої тривожності, надаючи відносинам певну стійкість.

За шкалою прагнення автономії чоловіки, які у знаходяться тривалих незареєстрованих відносинах, демонструють більш виражене бажання зберігати особистісну незалежність. У той самий час чоловіки з короткострокових незареєстрованих і офіційних відносинах меншою мірою прагнуть автономії, що може бути пов'язано або з меншою залученістю, або з більш чітко структурованими обов'язками у шлюбі, що обмежують прояв незалежності.

Найбільші відмінності були виявлені за шкалою загальної залежності. Тут чоловіки, які перебувають у довгострокових незареєстрованих відносинах, демонструють найвищий рівень залежності від партнерки. Це може свідчити про те, що такі відносини формують глибоку емоційну прихильність та підвищену потребу у стабільності партнерства.

У короткострокових та офіційних відносинах, у свою чергу, рівень залежності значно нижчий, що говорить про більшу дистанцію та меншу емоційну залученість.

Таким чином, значні відмінності між групами підтверджують, що чоловіки, які перебувають у довгострокових незареєстрованих відносинах, найчастіше демонструють високий рівень емоційної залежності, внутрішню невпевненість та водночас прагнення автономії. Це може бути наслідком глибшої емоційної залученості до таких відносин та їхнього невизначеного юридичного статусу, що посилює як залежність, так і внутрішні протиріччя.

2.8. Особливості партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

На останньому етапі дослідження ми проаналізуємо факторну структуру зв'язків між характеристиками міжособистісних відносин, рівня задоволеності стосунками, типами прив'язаності та міжособистісною залежністю. Це дасть нам змогу зробити висновки щодо особливостей партнерських відносин у чоловіків віку ранньої зрілості.

Для цього нами було проведено факторний аналіз показників.

Першими ми проаналізуємо результати факторного аналізу для групи чоловіків, що перебувають у довгострокових незареєстрованих стосунках. Результати дослідження відображені у таблиці 2.7.

У чоловіків, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, можна виділити два ключові фактори, які відображають особливості їх партнерським відносин.

Перший фактор поєднує схильність до альтруїзму, опору на інших, емоційну чуйність та потребу у стабільній прихильності. Позитивні значення за шкалами «Залежний», «Доброзичливий» та «Рівень надійності прихильності» вказують на те, що чоловіки цієї групи цінують емоційну

близькість, прагнуть підтримувати гармонійні стосунки та орієнтовані на партнера. Вони готові йти на поступки заради збереження зв'язку та демонструють дружелюбність.

Однак високий негативний бал за шкалою альтруїстичного стилю міжособистісних стосунків може свідчити про схильність жертвувати своїми потребами заради партнера, що іноді призводить до внутрішнього дисбалансу.

Таблиця 2.7.

Результати факторного аналізу для групи чоловіків, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках

	Фактор 1	Фактор 2
Авторитарний		
Егоїстичний		-0,457
Агресивний		
Підозрілий		
Підпорядкований		-0,412
Залежний	0,464	
Доброзичливий		0,451
Альтруїстичний		-0,802
Задоволеність стосунками	-0,552	
Рівень ненадійності прихильності		0,672
Рівень надійності прихильності	0,443	
Тривожний тип	0,489	0,468
Унікаючий тип	-0,569	
Емоційна опора на інших		
Невпевненість у себе	-0,521	
Прагнення автономії	-0,751	
Залежність	-0,652	

Аналогічно, негативне навантаження на шкалу задоволеності відносинами вказує на те, що незважаючи на прагнення гармонії, чоловіки можуть відчувати фрустрацію чи розчарування, ймовірно, через надмірну залежність та незадоволені очікування.

Значення за шкалою тривожного типу прив'язаності та рівня ненадійності прихильності також свідчать про внутрішню невпевненість, потребу у підтвердженні власної значущості для партнера та страху втратити

емоційну підтримку. Така емоційна вразливість може викликати коливання у настрої та переживання щодо стабільності відносин.

Другий фактор описує чоловіків, які демонструють риси самотійності, схильності до замкнутості, а іноді – агресивності чи недовіри. Він включає такі характеристики, як агресивний та підозрілий типи міжособистісних відносин, а також унікаючий тип прив'язаності. Низькі значення за шкалами невпевненості у собі, залежності та прагнення автономії свідчать про прагнення зберегти особистий простір та уникати емоційної залежності.

Чоловіки можуть виявляти велику емоційну стриманість, рідше розкривати свої переживання, і насторожено ставитися до уподобань. Навіть такі риси, як агресивність та підозрілість, можуть бути формою психологічного захисту від можливої емоційної вразливості.

Таким чином, загалом чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, демонструють амбівалентну структуру емоційності: з одного боку – прагнення до близькості, емоційної підтримки та доброзичливості; з іншого — внутрішня потреба в автономії, незалежності та контролі над власними переживаннями. Ця внутрішня боротьба між потребою у зв'язках та страхом залежності може створювати напруженість у відносинах та впливати на їх стійкість.

Наступними ми розглянемо результати дослідження для групи досліджуваних чоловіків, які перебувають у короткотривалих незареєстрованих стосунках. Результати дослідження представлені у таблиці 2.8.

Для чоловіків, які перебувають у короткотривалих незареєстрованих відносинах, характерні певні психологічні особливості, що виявляються в їхньому сприйнятті партнерства, рівні емоційної залученості та особливостях соціальної взаємодії. Аналіз результатів дозволив виділити два ключові фактори, що відображають їх внутрішні установки та поведінкові тенденції у відносинах.

Таблиця 2.8.

**Результати факторного аналізу для групи чоловіків, які перебувають у
короткотривалих незареєстрованих стосунках**

	Фактор 1	Фактор 2
Авторитарний		
Егоїстичний		
Агресивний		
Підозрілий		0,426
Підпорядкований		
Залежний	0,406	
Доброзичливий	0,543	
Альтруїстичний	-0,479	0,546
Задоволеність стосунками		
Рівень ненадійності прихильності		0,826
Рівень надійності прихильності		
Тривожний тип	0,501	0,526
Унікаючий тип		-0,788
Емоційна опора на інших	-0,589	
Невпевненість у себе	-0,521	
Прагнення автономії	-0,499	
Залежність	-0,914	

Перший фактор відображає прагнення до емоційної незалежності та уникнення глибоких емоційних уподобань. Він включає в себе як ознаки внутрішньої потреби в близькості та підтримці, про що говорять високі показники за шкалами залежного типу міжособистісних відносин, тривожного типу прив'язаності та доброзичливим типом міжособистісних відносин, так і одночасно виражене прагнення до автономії, про що говорить негативне навантаження на такі фактори емоційна опора на інших,

залежність, невпевненість в собі, прагнення автономії та альтруїстичність у міжособистісних відносинах.

Така суперечлива структура свідчить про певний внутрішній конфлікт: з одного боку, ці чоловіки відчувають тривожність і прагнуть емоційної підтримки, з другого — бояться втратити незалежність і намагаються зберігати дистанцію.

Другий фактор характеризує орієнтацію на соціальну активність, доброзичливість та альтруїзм, що супроводжується уникненням глибокої емоційної залежності. Він поєднує високі значення за шкалами підозрливості, альтруїстичності, тривожного типу прив'язаності, рівня ненадійної прихильності, а також негативне навантаження на фактор уникаючого типу прив'язаності.

Це свідчить про те, що чоловіки схильні до відкритості, допомоги іншим та прагнення до позитивних соціальних контактів. Водночас наявність тривожності та підозрливості вказує на емоційну нестійкість та настороженість у міжособистісних відносинах.

Високий рівень ненадійності прихильності говорить про страх бути знехтуваним, тоді як негативний зв'язок з уникаючим типом підкреслює прагнення контролювати ступінь емоційної участі, не допускаючи надмірної залежності від партнера.

Загалом, чоловіки, які перебувають у недовготривалих незареєстрованих відносинах, демонструють внутрішню суперечливість: вони прагнуть підтримки та позитивних соціальних контактів, але при цьому побоюються втратити контроль над своєю автономією.

Останніми ми проаналізуємо результати факторного аналізу для контрольної групи дослідження, тобто для чоловіків, що перебувають в офіційному шлюбі. Результати дослідження представлені у таблиці 2.9.

У чоловіків, які перебувають в офіційному шлюбі, також можна виділити два основні фактори, які формують особливості характеру партнерських відносин.

Таблиця 2.9.

Результати факторного аналізу для групи чоловіків, які перебувають в офіційному шлюбі

	Фактор 1	Фактор 2
Авторитарний	-0,73	
Егоїстичний		0,69
Агресивний	0,50	
Підозрілий		
Підпорядкований		
Залежний		-0,40
Доброзичливий	0,53	
Альтруїстичний	0,55	
Задоволеність стосунками		
Рівень ненадійності прихильності		
Рівень надійності прихильності		-0,71
Тривожний тип		
Унікаючий тип		
Емоційна опора на інших		
Невпевненість у себе	-0,80	
Прагнення автономії	-0,80	
Залежність	-0,73	

Перший фактор поєднує прагнення соціальної залученості, альтруїзму і турботі з проявами внутрішньої напруженості і прагнення домінування. У межах цього фактору високі факторні навантаження на такі змінні, як доброзичливість, альтруїстичність, агресивність, авторитарність, невпевненість у собі, прагнення самостійності і залежність.

Позитивні значення за шкалами «Доброзичливий» та «Альтруїстичний» відображають орієнтованість на підтримуючу, чуйну взаємодію з дружинами досліджуваних чоловіків.

Проте високі показники за шкалою «Агресивний» та негативні — за шкалою «Авторитарний» вказують на схильність до жорсткого відстоювання своєї позиції, можливу домінуючу поведінку та емоційну напругу у конфліктних ситуаціях.

Водночас виражені значення за шкалами «Невпевненість у собі», «Прагнення до автономії» та «Залежність» свідчать про наявність певного внутрішнього конфлікту: з одного боку — бажання бути поряд, покладатися на партнерку, а з іншого — потребу у незалежності та власному просторі. Такий внутрішній конфлікт створює нестабільний, але живий баланс між прагненням до теплоти та прихильності та необхідністю у самореалізації та особистих межах. Поведінка цих чоловіків може коливатися між турботою та дистанціюванням, залежно від ситуації.

Другий фактор акцентує увагу на прагненні до стабільності, емоційної прихильності та помірної виразності егоцентричних установок.

У структуру цього фактору входять показники егоїстичного та залежного типу міжособистісних відносин та рівень надійності прихильності.

Підвищений результат за шкалою «Егоїстичний» може вказувати на прагнення задовольняти особисті потреби або захищати власні інтереси, що позначається на розподілі ролей у парі.

У той же час низькі значення за шкалою «Залежний» та «Рівень надійної прихильності» демонструють наявність міцного емоційного зв'язку з дружиною, прихильності та прагнення зберегти емоційну рівновагу навіть за умов невизначеності.

Таким чином, чоловіки у зареєстрованих відносинах демонструють внутрішньо складний, але гнучкий стиль подружньої поведінки, в якому поєднуються потреби у турботі, близькості та емоційній надійності та необхідність особистої автономії та захисту власних кордонів.

Висновки до Розділу 2

1. Виявлено статистично достовірні відмінності за шкалами підпорядкування, залежності та доброзичливості вказують на наявність різних моделей поведінки та емоційного реагування у чоловіків залежно від типу їхніх партнерських відносин. Тривалі незареєстровані відносини характеризуються підвищеною емоційною залученістю та схильністю до підпорядкування, короткострокові незареєстровані стосунки – більшою автономією, а зареєстровані шлюби – вираженою доброзичливістю та прагненням до гармонії у відносинах.

2. Визначено, що тривалі, але неформалізовані відносини, очевидно, створюють сприятливіші умови для емоційного благополуччя чоловіків, ніж короткострокові зв'язки чи офіційні шлюби, у яких можуть переважати зовнішні обмеження та внутрішні конфлікти.

3. Визначено, що досліджуваним чоловікам усіх трьох груп властива амбівалентність у типах прив'язаності: з одного боку, вони прагнуть надійних, довірливих і стабільних стосунків, а з іншого — виявляють схильність до дистанціювання, емоційної обережності та уникання близькості через страх втратити ці стосунки.

4. Виявлено, що чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, схильні до більш вираженої емоційної залежності, невпевненості та потреби у підтримці. У той час як чоловіки, які перебувають у короткострокових відносинах та в офіційному шлюбі, демонструють більшу автономність, стійкість та менше прагнення постійної емоційної опори.

5. За результатами факторного аналізу виявлено, що чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, демонструють амбівалентну структуру емоційності: з одного боку – прагнення до близькості, емоційної підтримки та доброзичливості; з іншого — внутрішня потреба в автономії, незалежності та контролі над власними переживаннями. Натомість

чоловіки, які перебувають у недовготривалих незареєстрованих відносинах, демонструють внутрішню суперечливість: вони прагнуть підтримки та позитивних соціальних контактів, але при цьому побоюються втратити контроль над своєю автономією. В свою чергу чоловіки у зареєстрованих відносинах демонструють внутрішньо складний, але гнучкий стиль подружньої поведінки, в якому поєднуються потреби у турботі, близькості та емоційній надійності та необхідність особистої автономії та захисту власних кордонів.

ВИСНОВКИ

1. За результатами теоретичного аналізу визначено, що основні фактори, що впливають на якість партнерства, включають рівень довіри, емоційну підтримку, спільні цінності та ефективне вирішення конфліктів. Якість партнерських відносин залежить від стилю прив'язаності, рівня емоційного інтелекту, комунікативних навичок та узгодженості життєвих цінностей. Соціокультурні та економічні фактори можуть як зміцнювати, так і ускладнювати взаємини.

2. Виявлено, що міжособистісні відносини у чоловіків, що перебувають у незареєстрованих довготривалих відносинах характеризуються підвищеною емоційною залученістю та схильністю до підпорядкування, в свою чергу короткострокові незареєстровані стосунки відрізняються більшою автономією, а міжособистісні відносини чоловіків, що перебувають у зареєстрованому шлюбі характеризуються вираженою доброзичливістю та прагненням до гармонії у відносинах.

3. Визначено, що тривалі, але неформалізовані відносини створюють сприятливіші умови для емоційного благополуччя чоловіків, ніж короткострокові зв'язки чи офіційні шлюби, у яких можуть переважати зовнішні обмеження та внутрішні конфлікти.

4. Визначено, що досліджуваним чоловікам усіх трьох груп властива амбівалентність у типах прив'язаності: з одного боку, вони прагнуть надійних, довірливих і стабільних стосунків, а з іншого — виявляють схильність до дистанціювання, емоційної обережності та уникання близькості через страх втратити ці стосунки.

5. Виявлено, що чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, схильні до більш вираженої емоційної залежності, невпевненості та потреби у підтримці. У той час як чоловіки, які перебувають у короткострокових відносинах та в офіційному шлюбі,

демонструють більшу автономність, стійкість та менше прагнення постійної емоційної опори.

б. За результатами факторного аналізу виявлено, що чоловіки, які перебувають у тривалих незареєстрованих відносинах, демонструють амбівалентну структуру емоційності: з одного боку – прагнення до близькості, емоційної підтримки та доброзичливості; з іншого — внутрішня потреба в автономії, незалежності та контролі над власними переживаннями. Натомість чоловіки, які перебувають у недовготривалих незареєстрованих відносинах, демонструють внутрішню суперечливість: вони прагнуть підтримки та позитивних соціальних контактів, але при цьому побоюються втратити контроль над своєю автономією. В свою чергу чоловіки у зареєстрованих відносинах демонструють внутрішньо складний, але гнучкий стиль подружньої поведінки, в якому поєднуються потреби у турботі, близькості та емоційній надійності та необхідність особистої автономії та захисту власних кордонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабаєвська, Є. І. (2023). Особливості співзалежності осіб ранньої дорослості з різним рівнем самоствавлення.
2. Борщ, К.К. Трансформація статусно-рольових характеристик сучасної сім'ї в Україні / К.К. Борщ. – Чорноморськ : Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, 2012, №189. – 84с.
3. Васильєва, С. (2022). Психологічні чинники задоволеності у довготривалих гетеросексуальних стосунках в період ранньої дорослості.
4. Войтова, Ю. В. (2022). Психологічні особливості партнерських стосунків у жінок молодого віку з різним типом інфантильних травм.
5. Єрмакова, Н. О. (2015). Залежність в міжособистісних партнерських відносинах у різних вікових групах. Актуальні питання історії та методології психології, 273.
6. Корячко, М. М. (2023). Соціально-психологічні чинники формування образу шлюбного партнера в юнацькому віці.
7. Костровець, Л. Б. Значення молодих сімей у процесі формування повноцінного українського суспільства / Л. Б. Костровець. – Харків : Харківська національна академія міського господарства, 2012. – 459 с. 25.
8. Котлова, Л. О. and Саух, Т. (2015) Теоретичний аналіз факторів задоволеності шлюбом подружжя. Збірник наукових праць викладачів та студентів (1). pp. 15-17.
9. Коханова О. П. Дослідження специфіки партнерської взаємодії в процесі фахового навчання майбутніх учителів // Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України Проблеми сучасної психології, 2010. Випуск 10 С. 336-344.
10. Левашова, Н. Ю. (2022). Гендерні особливості партнерських стосунків у подружжя середнього віку.

11. Мельничук І. Я. Психологічні закономірності розвитку партнерських взаємостосунків. Психологічні умови становлення особистості у сучасному суспільстві: збірник наукових праць / За редакцією С. П. Михиди. Кропивницький: ФО-П Александрова М. В., 2017. С. 178-187.
12. Михайлова, Д. С. (2024). Статеві особливості співзалежних шлюбних стосунків.
13. Негрій, А. (2024). Особливості психологічної підтримки у партнерських стосунках. Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету ім. Івана Франка (протокол № 15 від 30.08. 2024 року), 213.
14. Нечипоренко, Ю. (2007). Психологія партнерства. Київ: Наукова думка
15. Пирог, Г. В., & Горнович, Ю. С. (2022). Особливості зв'язку прив'язаності та задоволеності партнерськими стосунками в юнацькому та зрілому віці. Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету, (15), 27-30.
16. Сингаївська, І., & Осауленко, Н. (2023). Особливості комунікативних проблем в шлюбних партнерських стосунках переселенців під час війни. Вчені записки Університету «КРОК», (3 (71)), 125-134.
17. Титаренко, І. (2015). Психологія сімейних відносин: сучасні виклики та тенденції. Київ: Наукова думка.
18. Фаворова, К. (2016). Особливості партнерських стосунків у жінок із різною статевою рольовою структурою особистості.
19. Фуштей, А. (2023). Психологічні аспекти задоволеності партнерськими стосунками у жінок з різним досвідом сімейного життя.
20. Шевченко, А. (2022). Особливості вивчення привабливості у партнерських стосунках. Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету ім. Івана Франка (протокол № 9 від 28 квітня 2023 року), 92.

21. Яковчук, Д. (2021). Психологічні особливості ціннісних орієнтацій та рольових установок в партнерських стосунках.
22. Amato, P. (2007). *Alone Together: How Marriage in America is Changing*. Harvard University Press.
23. Gottman, J. (1999). *The Seven Principles for Making Marriage Work*. New York: Three Rivers Press.
24. Shaver, B. (1999). Attachment and the Social Psychology of Love. In *The Handbook of Social Psychology* (Vol. 2, pp. 703-745). New York: McGraw-Hill.
25. Stacey, J. (1990). *Brave New Families: Stories of Domestic Upheaval in Late-Twentieth-Century America*. Basic Books.
26. Sternberg, R. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.

АНОТАЦІЯ

Дана робота присвячена дослідженню партнерських відносин у чоловіків ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках. Робота включає в себе вступ, два розділи та висновки. Робота містить 9 таблиць, 3 рисунки і список використаних джерел, в якому нарахується 26 найменування. Перший розділ роботи присвячений теоретичному аналізу особливостей партнерських стосунків у чоловіків віку ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках. Другий розділ присвячений опису процедури дослідження та вибірки, а також опис використаних діагностичних методик та методів математичної статистики. Вибірка досліджуваних складається із 50 осіб, котрі розподілені на 2 основні групи: 1 група - 25 чоловіків, котрі знаходяться в довготривалих незареєстрованих стосунках (більше 3 років), 2 група – 25 чоловіків, котрі знаходяться в недовготривалих незареєстрованих стосунках (менше 3х років). До контрольної групи відносяться 25 чоловіків, котрі знаходяться у зареєстрованих стосунках, тобто мають офіційну дружину. А також розділ містить інтерпретацію отриманих результатів дослідження особливостей партнерських стосунків у чоловіків віку ранньої зрілості, які перебувають у довготривалих незареєстрованих стосунках та сформована факторна структура.

Ключові слова: зрілий вік, патнерські стоунки, задоволеніть стосунками, міжособистісні відносини, міжособистісна залежність, тип прив'язаності.

SUMMARY

This work is devoted to the study of partnerships in early-mature men who are in long-term unregistered relationships. The work includes an introduction, two chapters and conclusions. The work contains 9 tables, 3 figures and a list of sources used, which includes 26 names. The first section of the work is devoted to the theoretical analysis of the features of partnerships in early-mature men who are in long-term unregistered relationships. The second section is devoted to the description of the research procedure and sampling, as well as a description of the diagnostic methods and methods of mathematical statistics used. The sample of subjects consists of 50 people, who are divided into 2 main groups: group 1 - 25 men who are in long-term unregistered relationships (more than 3 years), group 2 - 25 men who are in short-term unregistered relationships (less than 3 years). The control group includes 25 men who are in a registered relationship, that is, have an official wife. The section also contains an interpretation of the results of the study of the characteristics of partner relationships in men of early maturity who are in long-term unregistered relationships and the formed factor structure.

Keywords: early adulthood, partnership relationships, relationship satisfaction, interpersonal relationships, interpersonal dependence, attachment style.